

Ärendet

Tillsyn av Värmdö Yrkesgymnasium i Värmdö kommun

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) MOV Gymnasieskolor AB en anmärkning avseende brister rörande bedömning och betygssättning i kurser/ämnesnivåer där elever genomför nationella prov. MOV Gymnasieskolor AB ska senast den **15 december 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som avser skolans arbete för att skapa studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:4749) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Värmdö Yrkesgymnasium i Värmdö kommun, en fristående gymnasieskola med cirka 170 elever. På skolan finns det högskoleförberedande teknikprogrammet samt yrkesprogrammen för fordon och transport, bygg och anläggning, VVS och fastighet samt el och energi.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Värmdö Yrkesgymnasium följer gällande bestämmelser om bedömning och betygssättning samt skolans arbete för att skapa studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer, mellan 28 maj och 1 juni 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat kvalitetsrapporten för läsåret 2024/2025, skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling 2025/2026 samt ett dokument gällande skolans systematiska kvalitetsarbete för studiero 2025/2026. Huvudmannen har givits tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Bedömning och betygssättning i kurser där elever genomför nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolverkets statistik för Värmdö Yrkesgymnasium och riket, gällande relationen mellan nationella prov och kursbetyg framgår att det finns avvikelser mellan resultat på nationella prov och betyg i flera kurser under läsåren 2022/2023 till och med 2024/2025.

I kursen matematik 1a fick 85 procent av eleverna på skolenheten högre kursbetyg jämfört med resultatet på det nationella provet under läsåret 2023/2024. I riket som helhet var det 22 procent av eleverna som fick högre kursbetyg än provbetyg. Under läsåret 2024/2025 fick 46 procent av eleverna på skolenheten högre kursbetyg jämfört med resultatet på det nationella provet, jämfört med riket där 30 procent av eleverna fick högre kursbetyg.

I kursen engelska 5 fick 64 procent av eleverna på skolenheten högre kursbetyg jämfört med resultatet på det nationella provet under läsåret 2022/2023. I riket var det 16 procent av eleverna som fick högre kursbetyg än provbetyg. Under läsåret 2023/2024 fick 39 procent av eleverna högre kursbetyg jämfört med resultatet på det nationella provet, jämfört med riket där 13 procent av eleverna fick högre kursbetyg. Under läsåret 2024/2025 fick 34 procent av eleverna högre kursbetyg jämfört med

resultatet på det nationella provet, jämfört med riket där 12 procent av eleverna fick högre kursbetyg.

I kursen svenska 1 fick 92 procent av eleverna på skolenheten högre kursbetyg jämfört med resultatet på det nationella provet under läsåret 2022/2023. I riket som helhet fick 34 procent av eleverna högre kursbetyg än provbetyg. Under läsåret 2023/2024 fick 50 procent av eleverna högre kursbetyg än deras resultat på nationellt prov, jämfört med riket där 34 procent fick högre betyg. Under läsåret 2024/2025 fick 47 procent av eleverna högre kursbetyg än resultat på nationella prov, jämfört med riket som helhet där 35 procent av eleverna fick högre kursbetyg.

Lärare och rektorn uppger i intervjuer att lärare på skolan tar hänsyn till resultat på nationella prov vid betygssättning. Rektorn och lärare uppger att de har vetskap om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas. Lärare och elevhälsan uppger att lärare många gånger ser förmildrande omständigheter för elever. Ett exempel är att lärare efter genomförda nationella prov skapar tillfällen för elever att komplettera delar som de inte uppnått godkända resultat på under nationella prov, i syfte att uppnå ett godkänt betyg i kursen. Lärare uppger att de efter nationella provens genomförande för samtal med elever och förklarar områden som inte blev rätt eller som inte hunnits med i undervisningen. Därefter får elever visa sina kunskaper på olika så kallade kompletteringsprov eller ersättningsprov. En lärare uppger att det viktiga är att elever genomför någon form av prov; antingen det nationella provet eller något likvärdigt test i form av exempelvis äldre nationella prov eller lärarens ersättningsprov efteråt, i syfte att "fixa det som missats på nationella prov" innan kursbetyget sätts. Resultaten på nationella proven utgör enligt lärare ett av flera underlag i bedömningen.

Rektorn och lärare uppger att elever som är nära att nå ett godkänt antal poäng på nationella provet ibland får ett närliggande högre kursbetyg, utifrån att skillnaden är så liten. En lärare uppger att många elever förra läsåret var nära betyget A på kursens nationella prov och därför fick ett höjt betyg i slutet av kursen. En lärare uppger att hen höjer elevers resultat från nationella prov för att elever inte alltid tar proven seriöst.

Såväl elever, lärare och elevhälsan uppger i intervjuer att elever känner stress, oro eller ångest inför nationella prov. En representant för elevhälsan uppger att vissa elever som presterar bra under lektioner lyckas sämre på nationella prov på grund av stress. Elevhälsan uppger att skolans typ av elever "generellt inte är förtjusta" i de nationella proven. En lärare uppger att elever inte hinner bearbeta sina texter på nationella prov på samma sätt som de gör under lektionerna.

I intervju med rektorn framkommer att skolan under senare år har identifierat avvikelserna mellan resultaten på nationella prov och betyg i flera kurser och påbörjat ett förbättringsarbete som inkluderar både

yrkeslärare och ämneslärare samt skolans elevhälsa. Rektorn uppger att det finns lärare på skolan som har svårt med betygssättningen. Vidare beskriver rektorn att åtgärder vidtagits genom ett kollegialt utvecklingsarbete tillsammans med skolans lärare i syfte att fortsätta minska avvikelserna. Ett exempel är betygskonferenser där rektorn och ämneslärare jämför slutbetyg med resultat på nationella prov och om det skiljer mer än ett betygsteg ska det redovisas av läraren för rektorn. Rektorn uttrycker i intervju att avvikelserna kommer att fortsätta minska under innevarande läsår för de nationella prov som genomförts i närtid. Lärare uppger att det behövs mer arbete kring de skillnader som finns i betygssättningen i relation till resultat på nationella prov.

Rättslig reglering

Från och med den 1 juli 2025 läser elever i gymnasieskolan enligt Gy25, där ämnen kan ha en eller flera nivåer. Elever som påbörjat sin utbildning före den 30 juni 2025 läser dock fortfarande enligt Gy11, där varje ämne består av kurser.

Vid betygssättning i ett ämne på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (15 kap. 25 a § skollagen.)

För elever som påbörjade sin utbildning före den 1 juli 2025 tillämpas bestämmelsen i en äldre lydelse (SFS 2017:1104): Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Enligt regeringen innebär formuleringen "särskilt beaktas" inte att provet helt ska styra betyget utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Enligt läroplanerna för de berörda skolformerna ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Läraren ska, som ansvarig för betygssättningen, även framöver göra en slutlig och allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella kunskapskraven. Således kan resultatet på ett nationellt prov inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen eftersom ett enda prov inte kan pröva alla de kunskaper och färdigheter som undervisningen ska ge. (Prop. 2017/18:14 s. 25.)

Samtidigt kan en lärare inte bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprovat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att i lag fastslå att proven ska ha en särskild betydelse medför enligt regeringens mening en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper. Att provet särskilt ska beaktas vid

betygssättningen understryker alltså att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Läraren ska alltså vid betygssättningen beakta även de kunskaper och färdigheter eleven utvecklat och uppvisat efter ett provtillfälle. Detta kan leda till att elevens betyg avviker från provresultatet. (Prop. 2017/18:14 s. 26.)

Med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Typiskt sett bör det vara fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis vara fråga om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov. Det kan också vara fråga om personliga förhållanden, till exempel dödsfall i familjen eller vänskretsen eller andra omvälvande händelser. Det kan även vara fråga om omständigheter som eleven själv förfogar över, såsom att det har konstaterats att eleven har fuskat vid provet. (Prop. 2017/18:14 s. 26.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att MOV gymnasieskolor AB:s verksamhet vid Värmdö Yrkesgymnasium inte uppfyller författningarnas krav rörande bedömning och betygssättning i kurser där elever genomför nationella prov.

Skolinspektionens utredning visar att en stor andel elever under de senaste fyra läsåren fram till och med läsåret 2024/2025, i kurserna matematik 1a, engelska 5 och svenska 1, tilldelats högre kursbetyg än det resultat som eleven uppnått på det nationella provet. De avvikelser som finns på skolan är stora i jämförelse med riket.

Utredningen visar visserligen att lärare på skolan generellt tar hänsyn till resultat på nationella prov vid betygssättning och att både rektorn och lärare har vetskap om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas. Rektorn har därtill identifierat avvikelserna mellan betyg och resultat på nationella prov och vidtagit åtgärder. Elever, lärare och elevhälsan uppger dock att elever känner stress, oro eller ångest inför nationella prov vilket gör att de presterar sämre. Utredningen visar även att lärare efter genomförda nationella prov skapar förutsättningar för elever att komplettera delar för att uppnå ett godkänt betyg i kursen.

Av skollagen framgår att en elevs resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning såvida inte särskilda skäl talar mot det. Av förarbeten till skollagen framgår att särskilda skäl avser situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter, exempelvis

dödsfall i familjen eller i vänkretsen eller andra omvälvande händelser. Skolinspektionen bedömer att de skäl som lärare och rektorn vid skolan angett som förklaring till ovan redovisad differens mellan slutbetyg och resultat på nationella prov inte utgör sådana särskilda skäl som avses i skollagen. Lärarnas resonemang kring ersättningsprov/ kompletteringsprov, elevers upplevda stress samt deras och rektorns acceptans för att elever får ett närliggande högre kursbetyg bedöms inte utgöra särskilda skäl för att frånga att de nationella proven ska ha en särskild betydelse i bedömningen av elevers kunskaper.

Sammantaget finner Skolinspektionen att det får anses sannolikt att Värmdö Yrkesgymnasium inte särskilt beaktar resultatet på nationella prov på det sätt som ska göras vid betygssättningen. Detta är en brist. Om resultaten på de nationella proven inte särskilt beaktas vid betygssättningen kan det få som konsekvens att skolans betyg inte är likvärdiga med andra skolors. Att skolan inte särskilt beaktar resultaten på de nationella proven vid betygssättningen medför således en risk för att skolan åsidosätter likvärdigheten i betygssystemet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

MOV Gymnasieskolor AB:s verksamhet vid Värmdö Yrkesgymnasium uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bedömning och betygssättning i kurser där elever genomför nationella prov. Skolinspektionens utredning visar att rektorn har identifierat avvikelserna och att det finns ett pågående arbete på skolenheten. Av Skolverkets statistik framgår att avvikelserna mellan kursbetyg och resultat på nationella prov har minskat under senare läsår jämfört med läsåren dessförinnan. Mot den bakgrunden bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela MOV Gymnasieskolor AB:s verksamhet vid Värmdö Yrkesgymnasium en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga intervjugrupper uppger att skolans elever ges en undervisning som präglas av studiero. Elever uppger i intervju att lärare utformar en

undervisning som alla elever kan koncentrera sig på. Elever uppger även att lärare agerar likvärdigt för att undervisningen ska vara tydlig och lugn. I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att rektorn sedan en tid initierat ett gemensamt och förbyggande arbete för att alla lektioner, både teoretiska och praktiska, ska genomföras av studiero. Skolan har ordningsregler som elever känner till och ges möjlighet att ha inflytande över. Ordningsreglerna diskuteras regelbundet under mentorstider samt på skolans elevråd. Skolan har väl kända regler gällande hur elevers mobiltelefoner ska hanteras. Såväl elever som lärare, elevhälsa och rektorn uppger att det under läsåret skett en skärpning av regler kring användandet av mobiltelefoner i undervisningen. Flera elever uppger att det är positivt att regeln skärps, då mobilanvändning på lektioner tidigare störde elever. Lärare och elevhälsan uppger i intervju att studieron har förbättrats med de skärpta reglerna för mobilanvändning och att om någon elev inte följer reglerna för rektorn ett samtal med den berörda eleven.

Av inskickad dokumentation samt intervju med rektorn framkommer att skolan på olika sätt arbetar för att skapa en undervisning som präglas av studiero. Skolan har valt en gemensam modell för lektionsstruktur och lärarna för kollegiala samtal tillsammans med skolans rektor och elevhälsa i syfte att arbeta likvärdigt i både teoretiska och yrkesinriktade ämnen samt under elevers raster. Skolan har därtill under senare läsår anställt en socialpedagog som utvecklat aktiviteter och ett café för elever under raster och annan tid utanför lektionerna.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en studiemiljö där undervisningen präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. (5 kap. 3 § skollagen.)

Rektorn, en lärare eller en handledare som avses i 21 kap. 13 § får omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. (5 kap. 4 b § skollagen.)

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen.)

Av förarbetena framgår att skolan ska bedriva ett förebyggande arbete med att tillförsäkra elever studiero, vilket innebär att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Detta kan bland annat innebära att

skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. (Prop. 2021/22:160 s. 49 ff. och 229 f.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet avslutas därför i denna del.

X Johanna Olsson

Beslutsfattare
Signerat av: Johanna Olsson

X Åke Isaksson

Föredragande
Signerat av: Åke Isaksson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Fredrik Aronsson medverkat.